

Nyt om
FUGLE I DANMARK

Meddelelse nr 13 fra Rapportgruppen

Udgivet af: Rapportgruppen/Dansk Ornitologisk Forening
 Vesterbrogade 140
 DK-1620 København K
 tel. 01 31 81 06

Distribution: DOF-salg,
 Dansk Ornitologisk Forening
 tel 01 24 92 20
 giro 7 16 61 41

Udgivet med støtte fra Fredningsstyrelsen

Redaktion: Rene Christensen, Henrik Skov, Jan Smidt og Uffe Gjøl Sørensen.
 God hjælp er blevet givet af Rolf Christensen, Jakob Engelhard, og Jacob Jensen.

Skribenter: Lommer-Pibesvane - Redaktionen, Niels Aagaard
 Gæs - Jørgen Hulbæk Christiansen, Jan Smidt og Ole Gullith Prütz
 Andefugle - Henrik Dissing
 Rovfugle - Lasse Braae, Jens Lind, Henrik Skov
 Vadefugle - Nis Rattenborg
 Måge-/Alkefugle - Henrik Skov, Uffe Gjøl Sørensen
 Duer-Spætter - Hans Christensen
 Spurvfugle - Henning Nøhr, Lasse Braae

Tegninger: Forside - Jens Frimer Andersen
 Vignetter - Carl Christian Tofte

Uffe Gjøl Sørensen og Lasse Braae har stået for starten den faglige redaktion. Det store redaktionelle arbejde m en af denne udgivelse, redigering af alle indkomne bidra et par bidrag og skrivning af de generelle afsnit, re skript, opklæbning m.v. er foretaget af ovenstående

Klaus Malling Olsen takkes for sin artikel med det nyeste om se af Citronvipstjert. Jens Frimer Andersen løste på glimrende vis opgaven med at tegne plancen med vipstjerterne. Jörn Eskildsen takkes for bistand med formidling af fotos fra FUGLEs arkiv. Per Schiermacher Hansen, Kurt Prentow og Egon Østergård har velvilligt stillet fotos til rådighed efter forespørgelse. Lene Smith og Tove Larsen takkes for vigtig hjælp med korrekturlæsning.

Indholdsfortegnelse:

Forord.....	3	Citronvipstjert m.v.....	92
Indledning.....	4	English Summary.....	100
Artsgennemgang.....	6	Litteratur.....	101
Rovfugletrækket 1978 og 1979...	85	Dansk Ornitologisk Forening..	102
Vejret 1978 og 1979.....	87	Kontaktaresser.....	bagside

Forord

Nærværende udgivelse er den første, hvor der for en periode af et par år gives en samlet præsentation af over 100 fuglearters forekomst i Danmark. Der bringes meget ny og eksakt viden om fuglenes udbredelse i Danmark. Derforuden begynder vi at få kvalificerede bud på bestandssvingerne for både ynglede og trækkende arter.

I gennem de seneste årtier er vor viden om fuglelivet i Danmark steget til en detaljeret indsigt, som tidligere tiders ornitologer næppe havde fantasi til at forestille sig. Man kan på den ene side søge årsagen i den stadige forringelse af det danske landskab, - der er blevet mindre at kigge på og et overblik ligger derfor mere for. Men det er nu kun noget af forklaringen og i denne forbindelse nok ikke den væsentligste. Derimod deles fascinationen af fuglene i vore omgivelser af flere og flere. Fugle kan træffes overalt, fra stenbroen til det åbne hav. Fuglenes ofte fine farver, mange former og graciøse flugt betyder noget for de fleste, og her ikke mindst for årets og sommerens fuglesang.

Men for nogle er fuglene i vore omgivelser mere end blot et blandt mange indslag i dagligdagen. Her må man nærmest tale om en lidenskabelig interesse, der har afgørende indflydelse på hverdagen. Feltornitologer er den populære betegnelse. For mange bliver der tale om en årelang interesse for en del endog livslangt. Årets skiften følges intenst og fremkalder hver sine aktiviteter. Foråret starter allerede i februar når den første Musvåge kommer sejlene mod nord længe inden frosten er gået af jorden, og vintergækkerne dukker op. Man ved Musvågen kommer, men alligevel er det vigtigt selv at se den. På forunderlig vis en blanding af noget forudsigeligt og alligevel er det spændende hver gang og aldrig helt som sidst. Forudsigeligheden bygger dog i høj grad på indhøstet erfaring. Vil man opleve Musvågegetrækket er det ikke ligegyldigt, hvor man opholder sig, og hvor vinden kommer fra, eller hvad vindstyrken er.

Feltornitologens aktiviteter og stigende kunnen er rygraden i den detaljerede viden, som vi vitterligt har i dag om Danmarks fugle. Omkring 500 ornitologer har bidraget med oplysninger til denne udgivelse. Timerne i felten er utallige - i første omgang drevet af de mange fine indtryk og oplevelser i og af vore omgivelser. Men samtidig med en omhyggelig og flittig bogføring af data. Data som sidenhen er blevet renskrevet, indsamlet og bearbejdet i et vel indarbejdet system af arbejdsgrupper over hele landet. Mange særligt spændende lokaliteter har sin kreds, men ellers er der en gruppe for hvert amt. Efterfølgende er denne udgivelse stykket sammen på basis af de hele eller halvårlige rapporter som i en stadig strøm udgives af de enkelte grupper.

Alt sammen er det fra første til sidste færd amatørarbejde, forstået som en helt igennem frivillig og ubetalt indsats. Men vel og mærke amatørarbejde der i sin seriøsitet, og ved sine resultater er en vigtig og uundværlig del af den ornitologiske forskning i Danmark, og som simpelthen ikke kunne gennemføres om ikke entusiasmen og glæden ved fugle i vore omgivelser var så vital en del af hverdagen for så mange.

Udgivelsen har været beklagelig længe undervejs. Vi føler dog, at med de nu indhøstede erfaringer er de fleste praktiske problemer for fremtidige udgivelser ryddet af vejen. En bearbejdning af materialet fra 1980-83 er derfor ved at blive udarbejdet, og denne forventes udgivet i løbet af 1987.

INDLEDNING

Denne bearbejdning af to års fugleobservationer adskiller sig markant fra alle tidligere udgivelser fra Rapportgruppen. Indsatsen er for første gang koncentreret om et udvalg af arter på 110. Motiverne for denne ændring er dobbelt: For det første er det et forsøg på at målrette vores løbende indsamling ved at få fasttømret et fælles grundlag, som alle landets rapportgrupper har som minimumsramme for deres arbejde. Det forhindrer ikke, at der rundt omkring i landet arbejdes med stortset alle arters forekomst, men vi har nærmet os et mere sikkert grundlag for vores behandlinger. For det andet har vi ønsket at lave en mere præcis bearbejdning af den enkelte art. Vi søger således mere at finde frem til ny viden om arten fremfor 'blot' at præsentere et øjebliksbillede. Dette fremgår ved, at observationer er forsøgt indsat i en helhed, hvor vi bl.a. også inddrager hvad der er publiceret andre steder, som har relevans for forståelsen af danske fugles forekomst. Dermed kommer vi også noget væk fra kravet om aktualitet, som selvfølgelig altid er en dyd i vores type arbejde, men som omvendt nødtigt skulle betyde, at vi glemmer de muligheder, som tidligere års materialer rummer - især når de ses i en sammenhæng. Vi håber i hvert fald at have lavet en sammenstilling, der tilfredsstiller mere end øjeblikkets interesse.

Grundlag for artsudvalget

Artsudvalget kræver et par bemærkninger. Det vi i første omgang har valgt at koncentrere os om, er meget naturligt de mere fåtallige arter. Men derudover har vi prøvet at vælge nogle arter eller grupper af fugle, hvor vi føler vores materiale giver mulighed for at finde ny viden. Det drejer sig f.eks. om alle artsbestemte lommer og alkefugle. Vores viden om disse fugles forekomst i danske farvande er yderst mangelfuld, og kun en mindre del af alle observationer bliver sikkert artsbestemt. Men netop ved at kigge på alle de sparsomme informationer, som der trods alt gøres, kan vi givet vis begynde at danne et mere præcist billede af deres forekomst. Et andet eksempel er de arktiske vadefugle, der netop indenfor de to år viste usædvanlige forekomster, som vi følgerig kan give en præcis oversigt over. Endelig har vi fundet det naturligt at sammenstille en oversigt over de mange fine trækobservationer af rovfugle, der gøres på en række lokaliteter. Rovfugletrækket over Danmark (og Sydsverige) er ganske enestående i europæisk sammenhæng, og noget der i høj grad kunne være en nærmere analyse værd. I næste udgivelse håbet vi at kunne bringe en lignende oversigt fra de gode havfuglelokaliteter.

Næste rapport dækker 1980-83.

I skrivende stund er vi derfor i gang med næste etape, der bliver en bearbejdning af de følgende 4 års materiale i forhold til denne udgivelse, dvs årene 1980-83. Med denne udgivelse synes vi selv, at vi er ved at have den rette form for bearbejdning og præsentering af de stadigt større materiale, der årligt indsamles fra alle egne af landet. Det er dog ting, der stadig kan forbedres.

Alle der måtte have kommentarer og kritik er derfor yderst velkomne til at fremsende disse til Rapportgruppen (se adressen på omslaget).

